

Pojavljanje triprstega galeba *Rissa tridactyla* na Štajerskem Appearance of the Kittiwake *Rissa tridactyla* in the Slovene region of Štajersko

Kakšna sila žene vse živo v neznan tuj in nevaren svet, da za ceno življenja širi meje svojega areala? Na poti jih ne zaustavi ne mraz ne vročina. Le pomanjkanje hrane, ki mu sledi vse večja izčrpanost organizma, povzroči smrt pogumnega avanturista.

K nam prihaja tak avanturist-triprsti galeb. Je prebivalec hladnih severnih krajev, ki večino življenja preživi na odprtem morju. Koloni je gnezdi jo na skalnih polih na britanskem otočju, obalah severovzhodne Evrope, Islanda in Grenlandije. Triprsti galeb se delno seli, prezimuje na Atlantiku med 40 in 60 stopinjami severne geografske širine, pa tudi na Severnem morju in zahodnem delu Sredozemskega morja do italijanskega škornja.

Iz zgodovine ornitoloških opazovanj na Slovenskem je znano, da je Schiavuzzi opazoval triprstega galeba 24.2.1879. leta v Piranu. Triprstega galeba v svojih delih omenjata tudi Freyer (1842) in Schulz (1890). Prirodoslovni muzej Slovenije hrani v svoji zbirki meh samice iz žužemberka z datumom 4.5.1879. V Hrvaški nedaleč od meje s Slovenijo je Hirtz v kraju Žumberak opazoval triprstega galeba prav tako leta 1897.

22. Triprsti galeb na gnezdju na otoku Helgoland, april 1974 (I. Geister)
22. Kittiwake at the nest found on the Helgoland Island, April 1974 (I. Geister)

Novejša opazovanja:

1) 13.9.1981 je primerek triprstega galeba opazoval Gordan Ljkač na Ormoškem jezeru.

2) 29.11.1984 sva skupaj z B. Štumbergerjem opazovala triprstega galeba na zapornicah Ptujkega akumulacijskega jezera. Borut je ob rej priloznosti posnel več uspešnih fotografij. Tega galeba sva opazovala do 25.12.1984.

3) Triprstega galeba sva z B. Štumbergerjem opazovala 29.11.1985 na železniškem mostu čez Dravo na Ptujju.

4) 6.12.1985 sem prav tako na mostu čez Dravo opazoval primerek triprstega galeba.

5) Pri kartiranju ornitofavne slovenjehorskih ribnikov 13.12.1985, smo ekipa v sestavi J.Gregori, F.Janžekovič in D. Šere pri zgornjem Perniškem jezeru našli kadaver triprstega galeba.

6) 28.12.1985 smo I.Geister, F.Janžekovič, V.Lašič, B.Štumberger in ekipa RTV Ljubljana pri snemanju ornitofavne Ptujkega jezera našli kadaver triprstega galeba.

23. Triprsti galeb, odrasli primerek v letnem perju, april 1974 (I. Geister)
23. Kittiwake, a fullgrown specimen in breeding plumage, Helgoland Island, April 1974 (I. Geister)

Vsi opazovani galebi (od leta 1981) so bili mladostni, v prvem zimskem perju. Opazovani so bili kmalu po ciklonu, po občutemen poslabšanju vremena.

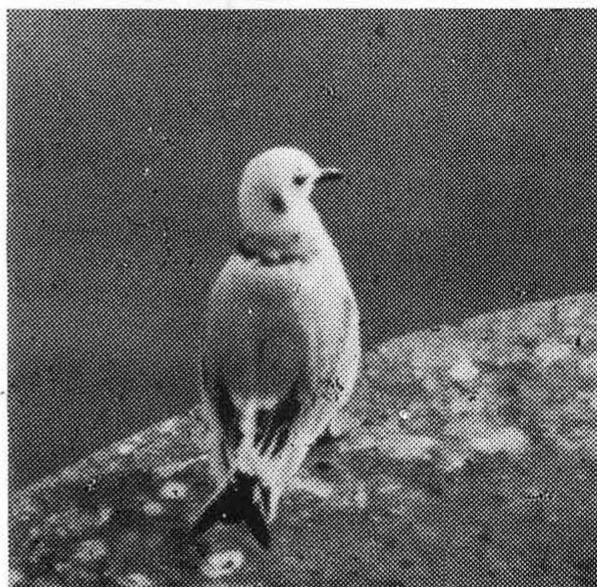
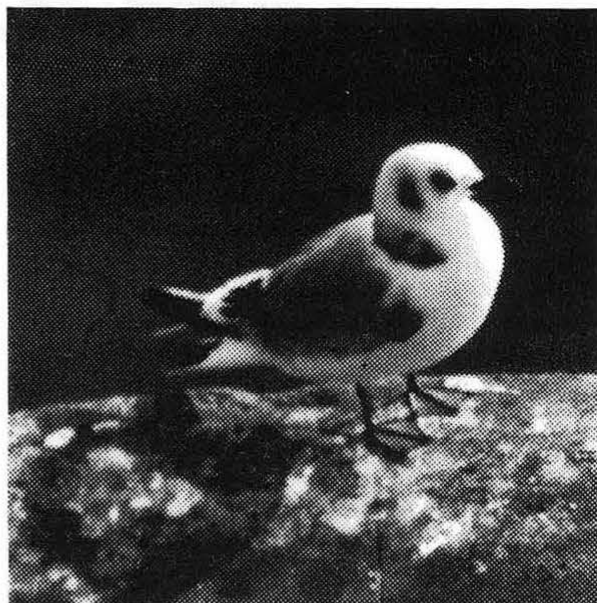
Triprsti galeb je po velikosti med rečnim *Larus ridibundus* in sivim *Larus canus* galebom.

Pri prvoletnem zimskem perju je spodnja stran perutnic snežno bela. Zgornja stran pa siva, prvih nekaj primarnih letalnih peres in krovcev je črnih. Črna proga poteka od zapestnega sklepa po sredi celotne peruti do trupa in ob bokih do konca perutnice. Za determinacijo zelo značilen znak je črn tilnik. Kljun je črn, prav tako noge. Pri mladostnih je rep opazno vilast (urezan) s črnim robom, kar ni značilno za odraslo ptico, ki ima rahlo zaokrožen rep brez črnega roba. Četrty prst je zakrnel, od tod tudi ime triprsti galeb, videti je kot bradavica. Odrasel triprsti galeb je zelo podoben sivemu galebu. Morda je to eden od vzrokov, zakaj so bili vedno opazovani le mladostni primerki. Zamenjava odraslega triprstega z odraslim sivim galebom ni izključena.

Morda so pa le mladostni še neizkušeni in zaletavi galebi posnemali Bachovega Jonatana Livingstona.

LITERATURA

- Božič, I. (1983): Ptiči Slovenije, Ljubljana.
- Freyer, H. (1842): Fauna der in Krain bekannten Säugethiere, Vögel, Reptilien und Fische, Laibach.
- Gregori, J., I. Krečič (1979): Naši ptiči, Ljubljana.
- Lukač, G. (1984): Ekskurzija na Ormožko akumulacijsko jezero, *Acrocephalus* 19-20, st. 20. Ljubljana.
- Matvejev, S. D., V. F. Vasič (1973): Catalogus faunae Jugoslaviae, Aves IV/3. Ljubljana.
- Schiavuzzi B. (1879): Sulla comparsa del "*Larus tridactylus*, Linné", Estratto del Bollettino della seceza naturali N.S., Annata V.
- Schulz, F. (1890): Verzeichnis der in bischer in Krain beobachteten Vögel, Laibach.

- 24., 25. Triprsti galeb, prvoletni primerki v zimskem perju, Ptujsko jezero, november 1984 (B. Štumberger)
- 24., 25. Kittiwake, a first year specimen in off-season plumage, Lake Ptuj, November 1984 (B. Štumberger)

SUMMARY

The first observations of the Kittiwake in Slovenia were made and recorded in 1879. Since then nothing was recorded for quite a number of years; this indicates a poor cognition of this species in the past. From 1981 to 1985 the Kittiwake was observed, however, six times in the region of Štajersko, i.e. around various reservoirs. All the observed specimens were immature.

Franc Janžekovič
Bukovec 27
62281 Markovci pri Ptujju